

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2013r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSA Przemysław Grajzer

Sędziowie: SSA Janusz Szrama (spr.)

SSO del. do SA Jarema Sawiński

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Ziembiewicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Piotra Urowskiego

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2013r.

sprawy **G. C.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

z powodu apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 31 października 2012r. sygn. akt II Ko 240/12

I. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok uznając apelację za oczywiście bezzasadną,

II. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. Ł. C. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy) zł - w tym VAT – tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

III. Koszty sądowe za postępowanie odwoławcze ponosi Skarb Państwa,

Jarema Sawiński Przemysław Grajzer Janusz Szrama

Niniejszy wyrok jest prawomocny i wykonalny z dniem 14 lutego 2013r.

Poznań, dnia 14.02.2013r.

Sędzia Sądu Apelacyjnego

Janusz Szrama

UZASADNIENIE

G. C. został oskarżony o to, że w dniu 22 czerwca 2011 roku w Ż. woj., (...) w sklepie (...) przy ul. (...) będąc uprzednio skazanym w warunkach art. 64 § 1 kk w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 1 roku pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne podobne zabrał w celu przywłaszczenia kosmetyki w postaci 16 sztuk kremów marki N. (...) i 3 sztuk mleczka marki G. o łącznej wartości 309,81 zł, a następnie bezpośrednio po dokonaniu kradzieży w celu utrzymania w posiadaniu skradzionej rzeczy użył przemocy w postaci pchnięcia pracownicy sklepu B. D. działając tym na szkodę wymienionej kobiety oraz (...) Sp. z o.o. we W. to jest o przestępstwo z art. 281 kk w zw. z art. 64 § 2 kk.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Żaganiu z 18 listopada 2011 roku w sprawie II K 895/11 został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu tj. przestępstwa z art. 281 kk w zw. z art. 64 § 2 kk i na podstawie cytowanych przepisów skazany na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Wobec G. C. był stosowany od 22 czerwca 2011 roku do 18 listopada 2011 roku areszt tymczasowy.

W następstwie złożonej przez oskarżonego apelacji Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wyrokiem z 11 maja 2012 roku – sygn. akt VII Ka 137/12 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uznał oskarżonego G. C. za winnego tego, iż w dniu 22 czerwca 2011 roku w Ż. woj. (...) w sklepie (...) przy ul. (...) usiłował zabrać w celu przywłaszczenia 6 sztuk kosmetyków N. (...) i G. o łącznej wartości nieprzekraczającej 250 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na interwencję obsługi sklepu to jest wykroczenie z art. 11 § 1 kw w zw. z art. 119 § 1 i 2 kw i za to na podstawie art. 119 § 1 kw wymierzył mu karę 30 dni aresztu uznając ją za wykonaną w całości w ramach stosowanego środka zapobiegawczego w postaci aresztu tymczasowego.

W dniu 20 czerwca 2012 r. skazany złożył wniosek do Sądu Okręgowego w Zielonej Górze o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz, na podstawie art. 552 § 1 kpk kwoty 8.000 złotych tytułem zadośćuczynienia i 1.350 złotych tytułem odszkodowania za „niesłuszne skazanie” wyrokiem Sądu Rejonowego w Ż. z 18 listopada 2011 roku w sprawie (...) za przestępstwo z art. 281 kk, od którego to czynu został uniewinniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Z. z 8 marca 2012r. – sygn. akt (...).

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wyrokiem z 31 października 2012 roku – sygn. akt II Ko 240/12 na podstawie art. 552 § 4 kpk w zw. z art. 553 § 1 kpk wniosek G. C. oddalił.

W uzasadnieniu wyroku podkreślił, że podstawą dochodzenia roszczeń przez wnioskodawcę nie mógł być przepis art. 552 § 1 kpk, gdyż nie został on uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę w następstwie wznowienia postępowania lub kasacji i doznał z tej racji krzywdy wynikłej z wykonania względem niego całości kary lub części kary, której nie powinien ponieść.

Podstawą jego roszczeń był w istocie przepis art. 552 § 4 kpk, który stanowi o tym, że odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje także w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania.

Wprawdzie był wobec niego stosowany areszt tymczasowy przez okres prawie 5 miesięcy to, że uznany został za winnego popełnienia jedynie wykroczenia określonego w art. 11 § 1 kw w zw. z art. 119 § 1 kw i ukarany karą 30 dni aresztu, to jednak Sąd Okręgowy nie dopatrzył się tego, aby stosowany wobec niego areszt tymczasowy był niewątpliwie niesłusznym. Do takiego wniosku doszedł mając na uwadze to, że wnioskodawca G. C. uznał, iż korzystniejszym dla niego będzie przyznanie się do popełnienia zarzucanego mu czynu, gdyż wówczas będzie większe prawdopodobieństwo, że nie będzie stosowany wobec niego areszt tymczasowy, stąd będąc pierwszy raz przesłuchiwanym w toku postępowania przygotowawczego przez prokuratora przyznał się do zarzucanego mu czynu i podobnie postąpił będąc przesłuchiwanym na posiedzeniu Sądu Rejonowego w Żaganiu w przedmiocie rozpoznania wniosku o zastosowanie wobec niego aresztu tymczasowego. Wprawdzie w dalszej fazie śledztwa zaprzeczył temu aby popchnął sprzedawczynię, to jednak na rozprawie głównej w dniu 18 listopada 2011 roku ponownie w całości przyznał się do zarzucanego mu czynu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy uznał, że tej treści wyjaśnienia legły u podstaw zastosowania wobec G. C. aresztu tymczasowego. Jeśli złożył je celowo nieprawdziwie realizując w ten sposób przyjętą przez siebie linię obrony, a to po to by nie został zastosowany wobec niego areszt tymczasowy, to tym samym zgodnie z treścią art. 553 § 1 kpk nie przysługuje mu roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, gdyż składając fałszywe wyjaśnienia spowodował niekorzystne dla siebie postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania.

Wyrok ten został zaskarżony przez pełnomocnika wnioskodawcy, który zaskarżył wyrok w całości zarzucając mu:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, a mający wpływ na jego treść, wyrażający się w przyjęciu, że w przedmiotowej sprawie nie zachodzą przesłanki przemawiające za przyjęciem niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, podczas gdy prawidłowa analiza stanu faktycznego prowadzi do wniosków odmiennych.

Obrońca uważa, że dolegliwości w postaci aresztu tymczasowego w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie, G. C. nie powinien ponosić, a skoro je poniósł, przeto istniały podstawy do dochodzenia przez niego odszkodowania i zadośćuczynienia.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia i odszkodowania w kwotach żądanych ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy okazała się oczywiście bezzasadną.

Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, podstawą prawną żądania przez G. C. odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania jest art. 552 § 4 kpk.

Aby to roszczenie było zasadne koniecznym jest zaistnienie równocześnie wszystkich poniższych okoliczności:

- 1) zastosowano wobec wnioskodawcy tymczasowe aresztowanie,
- 2) zastosowanie tego środka zapobiegawczego było niewątpliwie niesłuszne,
- 3) wydanie prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie,
- 4) poniesienie szkody majątkowej oraz niemajątkowej (doznanie krzywdy),
- 5) istnienie związku przyczynowego pomiędzy poniesioną szkodą materialną jak i doznana krzywdą.

W przypadku wnioskodawcy G. C. jest bezspornym, że wobec niego areszt tymczasowy był stosowany prawie przez 5 miesięcy.

Jeśli chodzi o niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowanie, będzie ono miało miejsce wówczas, gdy było ono stosowane z naruszeniem przepisów Rozdziału 28 kpk dotyczących tego środka zapobiegawczego albo okazało się niezasadne z punktu widzenia ostatecznego (prawomocnego) rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej. Z tego drugiego punktu widzenia niewątpliwie niesłusznego, w zasadzie, uznać należy każde tymczasowe aresztowanie oskarżonego (podejrzanego), który został prawomocnie uniewinniony, umorzono w stosunku do niego postępowanie albo umorzono warunkowo, sąd odstąpił od wymierzenia kary, nastąpiło skazanie na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, wymierzona została kara wolnościowa (kara ograniczenia wolności albo kara grzywny), jak również gdy wymierzono karę pozbawienia wolności w wysokości niższej niż okres stosowania tymczasowego aresztowania.

W przedmiotowej sprawie zaistniała ta ostatnia z wymienionych sytuacji.

Jednakże w określonych sytuacjach mogą zaistnieć takie okoliczności, które mimo wystąpienia powyższych przesłanek nie będą dawały podstaw do uznania roszczenia za zasadne. Taką okolicznością będzie zawinione zachowanie oskarżonego, które spowodowało niekorzystne dla niego orzeczenie w przedmiocie tymczasowego aresztowania, o czym stanowi przepis art. 553 § 1 kpk.

Mianowicie, roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie nie przysługuje temu, kto w zamiarze wprowadzenia w błąd sądu lub organu ścigania złożył fałszywe wyjaśnienia i spowodował tym niekorzystne dla siebie orzeczenie w przedmiocie tymczasowego aresztowania.

Wobec wnioskodawcy G. C. był zastosowany areszt tymczasowy, a następnie przedłużony z uwagi na zaistnienie przesłanek ogólnych z art. 249 § 1 kpk, bowiem zebrany materiał dowodowy uprawdopodobniał zasadność stawianego zarzutu oraz przesłanka szczególna określona w art. 258 § 2 kpk to jest realna groźba wymierzenia mu surowej kary, a to z tej racji, że zarzucany mu czyn zagrożony jest karą pozbawienia wolności do 10 lat, a miał się go dopuścić działając w warunkach recydywy specjalnej wielokrotnej, przy czym był wcześniej 18 razy karany sądownie i w każdym przypadku za przestępstwa umyślne.

Wnioskodawca będąc przesłuchiwanym w toku śledztwa przyznał się do zarzucanego mu czynu, jak twierdził taka była przyjęta przez niego taktyka procesowa, bo „uważał, że jeśli do tego zarzutu się przyzna, to sąd nie zastosuje wobec niego aresztu tymczasowego. W prawdzie w końcowej fazie postępowania przygotowawczego zaprzeczył temu aby popychał sprzedawczynię, to jednak na rozprawie powrócił ponownie do pierwotnej wersji, przyznając się w całości do stawianego mu zarzutu.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy trafnie skonstatował, że skoro wnioskodawca w zamiarze wprowadzenia prokuratora i sądu w błąd, realizując przyjętą przez siebie taktykę procesową, po to by osiągnąć doraźne cele (uniknąć tymczasowego aresztowania, a później uzyskać uchylene tego środka zapobiegawczego, złożył nieprawdziwe wyjaśnienia, w których przyznał się w całości i potwierdził stawiany mu zarzut popełnienia przestępstwa z art. 281 § 1 kk, to tym samym w myśl cytowanego wyżej przepisu (art. 553 § 1 kpk) nie może domagać się skutecznie odszkodowania i zadośćuczynienia za stosowany wobec niego areszt tymczasowy.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 437 § 1 kpk i art. 554 § 2 kpk oraz § 14 ust. 5, § 19 pkt 1 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (...) orzekł jak w wyroku.

Jarema Sawiński Przemysław Grajzer Janusz Szrama

N.M)